

Būsimų dailės ir dizaino pedagogų studijų rezultatų vertinimo kaita, profesinio reikšmingumo prioritetai

Gedutė Grigaliūnaitė

Šiaulių universitetas, Menų fakultetas, Dizaino katedra, Aušros al. 50, 76236 Šiauliai, gedute@gmail.com

Anotacija. Straipsnyje aptariama studijų rezultatų reikšmė, jų aktualumą lemiančios teorinės nuostatos. Ekonominis racionalizmas, vadybos teorijų įtaka ugdymo kasdienybei, įmonių vadybos (angl. *entrepreneurship*) idėja, nuolatinio veiklos planavimo, vykdymo, tikrinimo ir koregavimo veiksmai skatina meno pedagogų veiklos ir studijų programų pokyčius. Studijų rezultatų įvairių sričių išskyrimas, akcentavimas, tolygus vertinimas pabrėžia sanglaudą ir lemia visuminį ugdymo pobūdį. Pagal išskirtas studijų rezultatų grupes nustatyta, kas akcentuojama būsimiems dailės ir dizaino pedagogams. Tyrimų vykdymo gebėjimų rezultatų grupė vertinama šiek tiek žemiau leidžia daryti prielaidas apie šios srities tobulinimą Dailės ir dizaino studijų programoje. Pagal naują *Pedagogų rengimo reglamentą* (2012) kinta meno pedagogų profesinės tapatybės kryptis – mokytojas kūrėjas skatinamas tapti universaliu pedagogu, ne tiek aktyviai kuriančiu, bet ir išmanančiu meną.

Esminiai žodžiai: *studijų rezultatai, meno pedagogika, dailės ir dizaino pedagogika, profesinis tapatumas ir reikšmingumas.*

Įvadas

Pastaruoju metu aukštosios mokyklos deda pastangas siekdamas studijų kokybės, įgyvendindamos Europos Sąjungos ir Lietuvos teisės aktų reikalavimus, rengdamos studijų programų savianalizes, dalyvaudamos įvairiuose studijų kokybę gerinančiuose projektuose. Daugelio šių veiklų studijų rezultatai yra kaip vienas svarbiausių veiksnių, lemiančių dalykų rezultatus, turinį, metodus, reikalavimus stojantiesiems, studento įgyjamas kompetencijas ir kt. Studijų programos rezultatai nenuginčijamai svarbūs, jų

ryšys su profesinio reikšmingumo prioritetais turi būti tiesioginis, tad svarbu tirti, kokia yra konkreti studijų programa, kaip pritaikomos teorinės žinios ir kaip jos yra susijusios su studentų prioritetais?

Tokios vertybinės studijų rezultatų ir prioritetų temos tik patvirtina, kas yra svarbu meno pedagogikoje, sąsajas su praktika, apimant paradigmas ir vertybes, kuriomis grindžiamas išsimokslinimas šiuolaikiniuose universitetuose. Meno pedagogus rengiančiose studijų programose ypač reikšminga kelių sričių specialistų nuolatinė diskusija: mokslo, meno ir pedagogikos. Tarsi vyksta intensyvus lenktyniavimas ir tikrinimas šių pagrindinių šiuolaikinių meno pedagogo sričių programos, dalyko, ugdymo(si) aplinkose.

Studijų kokybės gerinimo prioritetai aptariami Lisabonos konvencijoje (1997), Bolonijos deklaracijoje (1999) ir lydimočiuose dokumentuose. Kokybė siejama su vartotojų ideologija, konkurencingumu.

Prioritetai Lisabonos deklaracijoje (2007) tiesiogiai susiję yra su studijų programų gerinimu ir numatomų studijų rezultatų įdiegimu į studijų procesą, aiškiai apibrėžiant, ką absolventai turi žinoti ir gebėti atlikti. Bendroje europinėje erdvėje svarbi tampa ECTS (Europos kreditų perkėlimo ir kaupimo sistema), pagrįsta numatomais studijų rezultatais ir studentų darbo krūviu. Lietuvos aukštojo mokslo institucijose parengiant ir įgyvendinant Europos kreditų kaupimo ir perkėlimo nacionalinę koncepciją pritaikoma „Tuning Educational Structures in Europe“ projekto įtvirtinta ECTS metodika, pagal kurią parengta *Dailės ir dizaino studijų krypties kompetencijų plėtotės metodika* (Gelūnas et al., 2011), bendrųjų kompetencijų ugdymas aukštojoje mokykloje ir kiti projekto rezultatų pagrindu parengti leidiniai.

Europos Komisijos komunikate (European Commission communication from the commission to the European parliament, the council, the European economic and social committee and the committee of the regions European higher education in the world, 2013) dėl aukštojo mokslo pažymimas dėmesys studijų rezultatų perkeliamumui ir skaidrumui. Apibendrinant Europos Sąjungos formuojamas kryptis (detaliau nesiplečiant šiuo klausimu, nes jis plačiai nušviestas: Europos Sąjungos dokumentais remiamasi rengiant nacionalinius teisės aktus, formuojant strategijas, projektus, aukštųjų mokyklų kryptis, rengiant naujas studijų programas ir esamų studijų programų savianalizės suvestines, mokslinius straipsnius ir kt.), nagrinėjant Lietuvos ir tarptautinius teisės aktus, įvairius projektus ir rekomendacijas, galima teigti, kad studijų rezultatai tampa labai svarbiu veiksmu formuojant studijų programą, užtikrinant jos įgyvendinimą ir grįžtamąjį ryšį.

Šiame straipsnyje nenagrinėsime priemonių, leidžiančių akademinėi bendruomenei ir kitiems socialiniams dalininkams efektyviai dalyvauti formuluojant studijų rezultatus, studijų procese, studijų tarptautiškume, judume, institucinių veiksmų ir programos vadybos srityse, nors tai ir labai svarbu, tačiau siekiant giliau, nagrinėti reikalingi atskiri tyrimai ir akademinė diskusija. Šio tyrimo objektas yra Dailės ir dizaino programos studentų požiūris į rezultatus, studijų rezultatų internalizavimas, programoje parašytų ir studentų suvokiamų rezultatų dėmė bei sąsajos su profesine tapatybe, reikšmingumu.

Šiuo metu pasaulyje nėra vieningos nuomonės dėl studijų rezultatų (angl. *learning outcomes*) sąvokos apibrėžimo, tačiau nėra didelių nesutarimų dėl studijų rezultatų sampratos. Turime dažnai vartojamą apibrėžimą, kad studijų rezultatai tai teiginiai, apibūdinantys reikalavimus, įvardijančius tai, ką studentai turėtų sugebėti baigę studijų dalyką arba programą. Kitaip tariant studijų rezultatai yra ir objektyvūs darbo rinkos ir visuomenės vertybiniai reikalavimai, kuriuos turi pasiekti studijuojantysis, kad jam būtų pripažinta atitinkama kvalifikacija ir institucijos suformuluoti kriterijai, kuriuos pasieks studentas.

Studijų kokybė gali būti suvokiama bei vertinama iš rezultato (angl. *output*) ir proceso (angl. *process*) pozicijų. A. Kohontas, J. N. Bergočius (2010, p. 12–36) kokybišką aukštąjį mokslą suvokia kaip kaitos procesą, kurio tikslas – parengti kompetentingą profesionalą, galintį prisitaikyti prie darbo aplinkos, novatorišką ir kritiškai mąstantį, be to, suvokiantį asmeninio tobulėjimo svarbą ir įtaką darbo procesui. Pabrėžiama ne griežta praktiška, o humanistinė aukštojo mokslo sistemos funkcija.

Studijų kokybės sistemoje studijų rezultatai tampa svarbūs, palyginti su išsiskeltais studijų programos tikslais. Pabrėžiant studijų rezultatus didelės įtakos turėjo pragmatizmo, ekonominių veiksnių vyravimo, universiteto kaip paslaugas teikiančios institucijos sampratos atsiradimas.

XX a. pabaigoje Vakarų ekonominis racionalizmas turėjo gilų poveikį universitetams. Susiformavo keletas paradigmų, kurios lėmė valdymo modelius. Kolegialus, įmonių vadybos (angl. *entrepreneurship*), biurokratinis, korporacinis valdymo modeliai turi savų plusų ir minusų. Reikia pažymėti ir tai, kad teorinius modelius realybėje sunku tiksliai identifikuoti arba pritaikyti, tačiau universitetų valdymo sistemos siekia eiti link įmonių vadybos (angl. *entrepreneurial*) modelio (Puškorius, 2007; Šaparnienė et al., 2011; Lauruška et al., 2011; Mikolaitytė, Mejerė, 2012 ir kt.). Tai reikalauja institucijos autonomijos, orientacijos į išorę, atskaitomybės už skirtingų šaltinių pajamas, paramą (valstybės ir privataus sektoriaus), perėjimo prie rinkos vertybių, novatoriškumo. Pati įmonių vadybos (angl. *entrepreneurial*) idėja lemia mokslo tyrimų rezultatų pritaikomumą, o kartu tai reiškia ir studijų programų rezultatų kaitą ugdant idėjas generuojančius, sėkmę darbo rinkoje pasiekiančius absolventus. Toks universitetas susijęs su rinka ir elgiasi panašiai kaip įmonė, korporacija, kas sudaro skirtumus ir pokyčius, palyginti su ankstesne universitetinio ugdymo samprata. Tai yra svarstomų problemų platesnis kontekstas kalbant ir apie meno, dizaino, pedagogikos aukštojo mokslo studijas.

Meninio ugdymo vertybių supratimas lemia studijų rezultatus, atskleidžia, kaip šios vertybės, arba įsitikinimai, yra lemiami vidinių ir išorinių jėgų, pagrįsti požiūriais ir sprendimais. Kas šiuo metu vertinama studijose ir mokyme? Kas pabrėžiama aukštojo išsilavinimo vidinėje struktūroje arba, kitaip tariant, studijų programose? Kokį poveikį tai daro pedagogikos, dailės ir dizaino studijoms?

Ekonominių aspektų įtaka studijų programose akcentuoja profesinį tapatumą ir tuo pačiu tam tikrą žinių universalumą ir perkeliamumą. Lyginant dailės pedagogikos

mokytojų rengimą prieš 10 ir ypač 20 metų ir dabar galime pasakyti, kad vis keitėsi pedagogikos ir meno dalykų santykis. Dabar dailei, dizainui lieka vis mažiau laiko, o pedagoginiams dalykams, pedagoginėms praktikoms vis daugiau. Tai lemia ir *Pedagogų rengimo reglamentas* (2012), nes iki jo (pirmoji redakcija 2008) nebuvo reglamentuojamas dalykų teorijos ar praktikos laikas, o didaktikos žinias įsisavindavo kartu su meniniais dalykais. Nėra tyrimų, įvertinančių specialistų rengimą tokiu ilgu laikotarpiu, ir vargu ar įmanoma tai palyginti kintant kontekstui, tačiau bendra nuomonė apie specialistus buvo gera. Pastarąjį dešimtmetį šis klausimas Lietuvoje ir Europoje keliamas vis dažniau. Programa „Renkuosi mokyt!“ , kitos kvalifikavimo ir perkvalifikavimo veiklos tarsi skatina diskusijai apie specialybės dalykų ir pedagogikos integraciją, santykį. Šiuos pokyčius, lemiančius ir studijų rezultatų kaitą, vertinti vienareikšmiškai gana sunku. Taip, pedagoginės žinios, praktika rengiant menų mokytojus yra labai svarbu, tačiau ir dalyko išmanymas tikrai nėra antraeilis. Gal mažiau diskusijų ir abejonių keltų didesnis praktikų finansavimas skiriant dėstytojui ir mokytojui atitinkamai lėšų ir atsakomybę. Šiandien dėstytojo darbo krūvyje praktikos valandos nesudaro sąlygų skirti daug laiko skirtingose mokyklose išsibarsčiusiems studentams, o mokytojų atsakomybė yra formali pagalba, tačiau tai nėra įpareigojantis, finansiškai svarbus ar kitomis vadybos formomis mokytojo veiklą (pavyzdžiui, kvalifikacijos kėlimą ar kt.) lemiantis procesas. Be to, galbūt reikia laiko, kad šis procesas aiškiai susiformuotų, kad prie jo prisitaikytų visos švietimo grandys, kad ne tik rengimas, bet ir mokytojų veikla įgytų daugiau galimybių aiškiai suvokti pedagoginių tyrimų (o gal ir meno tyrimų), įvairių veiklos formų derinimo galimybes, ieškant pedagoginės saviraiškos. Meno pedagogo profesinė tapatybė taip pat įgauna kryptį – nuo mokytojo kūrėjo į universalesnę pedagogą, išmanantį meną, gebantį aprėpti įvairias raiškos formas, metodus, integruoti dalykus.

Studijų programos ir kartu studijų dalyko siekiami rezultatai gali būti grupuojami ir į tokias grupes: žinios ir jų taikymas; tyrimų vykdymo gebėjimai; specialieji gebėjimai; socialiniai gebėjimai; asmeniniai gebėjimai. Šitaip grupuojamų rezultatų (siekinių) turinio paaiškinimus galima rasti *Nacionalinės studijų sąrangos aprašų projekte* SKVC tinklalapyje, taip pat rengiamuose Studijų kryptių aprašuose. *Nacionalinės studijų sąrangos aprašų projekto* galutinėje ataskaitoje (2010), Lietuvos kvalifikacijų sandaros susiejimo su Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandaros ir *Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sandaros ataskaitoje* (2012) pabrėžiamas dėmesys studijų rezultatams, jų akcentavimas ir siejimas su kvalifikacijų sandaros lygmenimis, studijų kokybe.

Remiantis jau minėtu studijų rezultatų grupavimu analizuojamas studentų požiūris į studijas. Tam tikras nusiteikimas, išskiriant svarbiausias grupes, leidžia matyti būsimos profesijos prioritetus, įvertinti Dailės ir dizaino studijų programos rezultatų grupės tendencijas:

- *žinios ir jų taikymas:*
dailės žinios ir gebėjimai, dailės kūryba;
dizaino žinios ir gebėjimai, dizaino kūryba;

- pedagogikos žinios, idėjos ir dalyko išmanymas;
- *tyrimų vykdymo gebėjimai*: gebėjimai vykdyti pedagoginius tyrimus;
- *specialieji gebėjimai*: kūrybiškumas visose gyvenimo srityse; dailininko ar dizainerio gebėjimai generuoti, kurti ir pristatyti idėjas, koncepcijas, pasiūlymus ir sprendimus, pasirinkti meninės raiškos priemones ir technologijas idėjai išreikšti; mokytojo darbas;
- *socialiniai gebėjimai*: komunikacija su kolegomis, mokiniais, dailininkais, plačiąja visuomene; gebėjimas dirbti su komanda, rengti projektus;
- *asmeniniai gebėjimai*: asmeninė karjera; saviugda; gebėjimas dirbti savarankiškai.

Straipsnyje pristatomo **tyrimo tikslas** – ištirti būsimų dailės ir dizaino pedagogų studijų rezultatų akcentavimą, vertinimą darant prielaidą, kad tai atspindi profesinį reikšmingumą.

Tyrimo problemos klausimas: kokios studijų rezultatų grupės yra labiausiai akcentuojamos, vertinamos, suvokiamos?

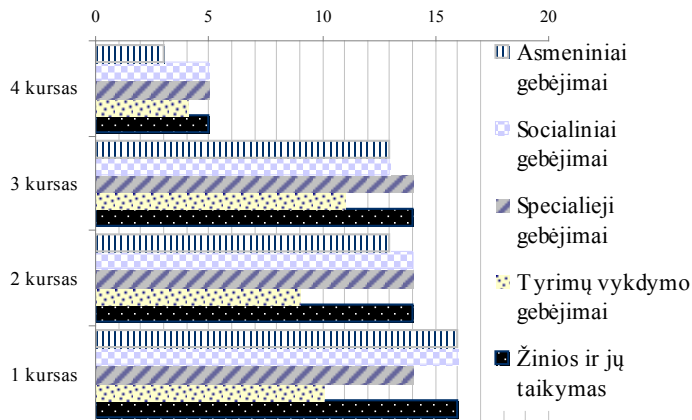
Tyrimo objektas – būsimų dailės ir dizaino pedagogų studijų rezultatų vertinimas kaip profesinio reikšmingumo prioritetas.

Tiriamieji: tyrimo imtis yra tikslinė. Iš viso anketas iki galo užpildė 52 respondentai: bakalauro studijų pakopos *Dailė ir dizainas* specialybės studentai (tai yra 65 proc. visų šią studijų programą studijuojančių 2012–2013 metais studentų).

Tyrimo metodai. Duomenų rinkimo metodas – anoniminė anketa raštu. Tyrimas vyko 2013 m. pavasarį. Duomenų analizės metodas: statistinė analizė, priklausomybės tarp vardinių ir rangų skalės kintamųjų analizei SPSS naudojamos požymių dažnių lentelės (*Crosstabs*).

Studijų rezultatai svarbūs: studijų turiniui, vertinimo kriterijams, vertinimo metodams ir priemonėms, efektyviai vidinei kokybės užtikrinimo sistemai. Apibendrinant galima teigti, kad studijų rezultatai, jų sudėtingumas, lygis, atspindi nacionalinių kvalifikacijų, pakopų aprašuose, studijų krypties aprašuose, parengtuose K. Pukelio, I. Savickienės, N. Pileičikienės, L. Sajienės, V. Tūtlio, B. Obelenienės, E. Danilevičius, J. Imbrasaitės, J. Lėgaudaitės, L. Šinkariovos (2010).

Studentai, vertindami studijų rezultatus, išreiškia savo nuostatas apie dailės ir dizaino pedagogo profesinio reikšmingumo aspektus. Studijų rezultatų reikšmingumą, ypač žemesniuose kursuose, lemia veiksniai, skatinę pasirinkimą studijuoti meno pedagogiką. Mokytojui svarbūs socialiniai, asmeniniai, savirealizacijos veiksniai. Mokytojas turi poreikį rūpintis kitais, meilę vaikams, norą padėti žmonėms, atskleisti jų talentus, suteikti žinių, perduoti gebėjimus ir pan. Studentai išskirdami kaip svarbius ir dėstytojų akcentuojamus socialinius gebėjimus tik atskleidė glaudų ryšį tarp mokytojo profesijos socialinio pobūdžio ir jų pačių požiūrio.

1 pav. Požiūris į studijų rezultatų grupių reikšmingumą pagal kursą

Vertinant studentų požiūrį į studijų rezultatų grupes, reikia pažymėti, kad būsimi pedagogai vertina visas sritis kaip reikšmingas studijose ir profesinėje veikloje. Nuo pirmo iki ketvirto kurso išskiriama žinių ir jų taikymo svarba. Aukštesniuose kursuose atsiskleidžia specialiųjų gebėjimų reikšmė profesinei veiklai. Šiek tiek išsiskiria tyrimų vykdymo gebėjimai. Tačiau aukštesniuose kursuose (trečiame, ketvirtame) jų reikšmė išauga. Tikėtina, kad žemesniam šios srities vertinimui turi įtakos glaudesnis santykis su pedagogine veikla, praktišką atlikimas.

Meninio ugdymo sėkmę lemia ugdytinių įsitraukimas į meno pasaulį, meninės pajautos, specifinių išgyvenimų meninėje veikloje, savirealizacijos galimybių atskleidimas, pedagogo gebėjimas pajusti ir perteikti, gebėti integruoti į individo gyvenimą, formuojant tapatybę. Tam reikia ne tik žinių, socialinių, specialiųjų gebėjimų, bet labai svarbus ir asmeninis tobulėjimas, kūryba, raiška. Specialieji gebėjimai planuoti, organizuoti, vykdyti specifines pedagogo, meno kūrėjo veiklas, savarankiškai pasirenkant kelius, priemones ir metodus jiems įgyvendinti, studentų vertinti labai aukštai, reikšmingiau įvertinta tik žinios ir jų taikymas. Asmeninių gebėjimų vertinimas meno pedagogų veikloje taip pat labai svarbus. Savarankiškas savo veiklos planavimas, vertinimas būtinas ne tik pedagoginiame, bet ir kūrybiniame darbe. Kūrėjo ir kūrinio santykis, suvokimas visada buvo sudėtingas ir būtina sritis.

Siekiant tobulinti pedagoginės veiklos gebėjimus didelės reikšmės turi mokslo pasiekimai, tyrimų rezultatai. Tai susiję ir su vadybinių teorijų idėjomis. Gerai žinomas Demingo ratas (*Deming cycle*), kurio esmė yra problemų sprendimo technika, pagrįsta nuolatiniu tobulinimu: planavimas, įgyvendinimas arba veikla, veiklos faktų identifikavimas arba patikrinimas ir vėl nauja etapas, tai rezultatais, duomenimis ir įrodymais grįsta veikla, teigiamų pokyčių įtvirtinimas, situacijos derinimas ir vėl tolesnis planavimas. Demingo rato principai tikrai naudojami kiekvieno iš mūsų kasdiniame gyvenime, o tuo labiau

studijų procese. Galime daryti prielaidą, kad, studentų nuomone, šių studijų rezultatų mažesnis akcentavimas yra susijęs su meno pedagogikos specifika. Dažnai akcentuojant kūrybinę veiklą lieka tiksliai neįvardyta parengiamoji tyrimo kūrybinio proceso dalis, jau nekalbant apie grynai tyrimų pedagoginę veiklą studijose ir atliekant pedagogines praktikas. Gal tai tiesiog atsirandanti nauja veiklos sritis, kuri yra ir vyksta, bet nėra išskiriama, įvardijama ir apibrėžiama, tačiau nepaisant to tai sudaro prielaidas apgalvoti meno pedagogų tyrimų veiklos sistemą, jos struktūrą ir išskyrimą. Tyrimų vykdymo gebėjimai yra galimybė pasakyti, kas vyksta meno edukacinėje aplinkoje (mokykloje, klasėje, saviraiškos ar kitose srityse). Remiantis tyrimais, galima aiškiau, pagriščiau ne tik moksliskai analizuoti, bet ir vadybiniais sprendimais daryti įtaką situacijai, taikyti įrodymais pagrįstus rezultatus, gerinti, keisti situaciją, apibrėžti mokymo kryptis, būdus, santykius, požiūrius. Tai darbinės veiklos keitimo ir tobulinimo modelis. Šiuolaikiniame pasaulyje dažnai apjungiamos įvairios teorijos ir veiklos, kuriami nauji reiškiniai tyrimai naudojami net ne visai jiems įprastose aplinkose. Įvairios meno veiklos ne tik pristato tam tikrą idėją, minčių raišką ar koncepciją, bet dažnai ir įtraukia žiūrovą, tarsi atlieka su juo tam tikrą tyrimą. Provokatyvus menas tarsi tikrina mūsų ribas, pavyzdžiui, toleranciją kažkam... Šis procesas sukuria skirtingus būdus veikti, klausyti ir suprasti pasaulį.

Studijų rezultatų įvairių sričių tolygus vertinimas pabrėžia sanglaudą ir lemia ugdymo visuminį pobūdį. Tai nėra statiška sistema, o gyvas nuolat kintantis procesas, kurio analizavimas leidžia daryti tam tikras prielaidas apie studijų situaciją, kaitą, tobulinimą ir ieškoti įvairių studijų rezultatų formulavimo, įgyvendinimo, akcentavimo, koregavimo sistemų, atsižvelgiančių į besikeičiantį šiuolaikinių studentų poreikį. Nepaisant visoms studijų sritims bendro studijų rezultatų grupavimo pobūdžio kiekviena sritis ir studijų programa gali ir turės savo specifiką. Tam tikrų nevienodumų buvimas tik parodo sistemos gyvybingumą, o konkrečios srities tobulinimui reikalingas jos specifikos nagrinėjimas. Šis modelis apima ne tik menininko ir pedagogo profesinius vaidmenis, bet ir kultūros vertybių perteikėjo, puoselėtojo problematiką. Geram meno pedagogui išugdyti reikia siekti labai įvairių studijų rezultatų. Norint apjungti šias plačias sritis teks daugiau integruoti veiklas, naudojantis edukacinių tyrimų metodologija ir šiuolaikinės vadybos pasiekimais. Visų studijų rezultatų grupių akcentavimas yra dėstytojų ir studentų bendrų pastangų išdava. Dėstytojai padeda studentui prisiimti atsakomybę už studijų rezultatus, akcentuoja sritis, kurios reikšmingos jų pasirinktai profesijai. Studentų nuomonė apie rezultatų akcentavimą yra labai svarbi proceso dalis, lygiai taip pat, kaip ir kitų suinteresuotų grupių: darbdavių, programos rengėjų ir vykdytojų, ekspertų ir kt.

Į pradžioje iškeltą klausimą, ar svarbesnis yra meninis ar pedagoginis pasirengimas, nėra vienareikšmiškai atsakoma. Šių veiklų derinimas, integravimas leidžia šiam klausimui tapti antraeiliu. Tyrimų veiklos akcentavimo žemesnis vertinimas leidžia daryti prielaidą, kad šis procesas dar tik pradeda vykti, tam reikalinga ilgesnė praktika. Reikia pažymėti, kad ne tik meno pedagogų, bet ir kiekvieno žmogaus kūrybinės veiklos gebėjimai unikaliai prisideda prie bendro išsilavinimo ir išsimokslinimo. Tai nėra prabanga

ar vien tik malonumas. Menas pristato būdą interpretuoti ir iš naujo pamatyti pasaulį, ugdyti estetikos supratimą, sukurti galimybę pateikti ir perteikti pasaulį kitaip, įgalina savarankiškus kūrybinius veiksmus, savęs suvokimą. Menas yra vieta, kuri siūlo mums paskutinę likusią laisvės erdvę. Tačiau tai nėra visaapimanti ir absoliuti laisvė, nes šiuolaikinio meno konceptualizavimas, projektinis pobūdis pasitelkia socialines marketingo technologijas, tarsi siekia efektyvumo, o tam naudojami jau platesni gebėjimai meną tarsi išveda iš ilgai egzistavusios sakralinės zonos ir pastato į aktyvią poziciją, susieja išsimokslinimą ir kūrybą. Meno pedagogo, kaip ir bet kurios srities specialisto, profesinis augimas yra nuolatinis ir negrįžtamas procesas.

Išvados

Ekonominis racionalizmas, vadybinės teorijos, įmonių vadybos (angl. *entrepreneurship*) idėjos skatina studijų programos rezultatus orientuoti į tam tikras grupes, atsižvelgiant į suinteresuotų šalių požiūrį, poreikius ir visuomenės lūkesčius. Rengiant meno pedagogus pastebima tendencija rengti universalesnį, besivadovaujantį konceptualiais projektiniais metodais, meno ir mokslo idėjas generuojantį specialistą. Kintanti mokytojo profesinė tapatybė lemia visų sričių ugdymo rezultatų reikšmingumą.

Studijų tikslų, rezultatų atitiktis teisės aktams, Europos Sąjungos direktyvoms ir kitiems dokumentams, sąsajos su meno pedagogų profesinės veiklos vizijomis yra svarbi aukštųjų mokyklų mokslinio, akademinio, administracinio diskurso ir ugdymo sistemos dalis. Studentų požiūris atspindi jų lūkesčius, leidžia pergaltvoti ugdymo(si) turinį, derinti teorinius ir praktinius vienos iš suinteresuotų šalių interesus.

Meno pedagogų rengimo tyrimai gali būti ir turi tapti moksline veikla, pedagoginės praktikos, edukacinės veiklos dalimi ir refleksija bei besiformuojančia nauja sritimi, grindžiama eksperimentiniais meno tyrimais. Rengiant dailės ir dizaino pedagogus reikia aiškiau akcentuoti, integruoti į įvairias veiklas (tiek teorinius, pedagoginius, meninius dalykus, tiek praktikas ir analitinį tyrimo darbą, rengiantis kūrybiniam procesui) tyrimų vykdymų gebėjimus.

Tyrimais pagrįstas veiklos modelio pasirinkimas, planavimas, įgyvendinimas, tobulinimas, koregavimas būdingas ir meno pedagogo veiklai, todėl tyrimų vykdymo gebėjimai turėtų būti įtraukti į meno pedagogų rengimo ir meno dalykų mokytojų kasdieninę praktiką, kuriant naują mokytojo tapatumo bei profesinio reikšmingumo sritį.

Literatūra

Bergoč, N. J., Kohont, A. (2010). On the way into the Bologna reform – a consideration of the quality and the role of human resource management in higher education system. *Aukštojo*

- mokslo kokybė / *The Quality of Higher Education*. Issue No. 07, p. 12–36 Prieiga per internetą: <http://skc.vdu.lt/downloads/zurnalo_arch/amk_7/qhe_2010_012_036.pdf>.
- Europos Komisijos komunikatas. (2013) Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui Europos aukštasis mokslas pasaulyje. (*European Commission communication from the commission to the European parliament, the council, the European economic and social committee and the committee of the regions European higher education in the world*). Briuselis, 2013 07 11, COM(2013) 499 final. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/education/higher-education/doc/com499_en.pdf>.
- Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandaros susiejimo su Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandara ir Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sandara. (2012). Prieiga per internetą: <http://www.kpmc.lt/LTKS_EKS/LTKS_EKS_ataskaita.pdf>.
- Gelūnas, A., Klimas, A., Bogdaniienė, E. G., Vengris, S. (2011). *Dailės ir dizaino studijų krypties kompetencijų plėtotės metodika*. Prieiga per internetą: <http://www4066.vu.lt/Files/File/07_Dailes_ir_dizaino_metodika.pdf>.
- Lauruška, V., Jurgaitis, D., Ališauskienė, S., Tamošiūnas, T. (2011). *Šiaulių universiteto 2012–2016 metų valdymo tobulinimo koncepcija*. Prieiga per internetą: <http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/ESFproduktai/2012_Valdymo_tobulinimo_Koncepcija.pdf>.
- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. gegužės 15 d. įsakymas Nr. V-827 „Dėl pedagogų rengimo reglamento patvirtinimo“. *Valstybės žinios*, 2012-05-22, Nr. 58-2915.
- Mikolaitytė, J., Mejerė, O. (2012). NVO valdymo konceptas: samprata, principai ir modeliai. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*, 2 (26), p. 56–64.
- Nacionalinės studijų aprašų sąrangos projektas. (2010). Galutinė ataskaita. Vilnius. Prieiga per internetą: <http://www.skvc.lt/files/SKAR/Rezultatai/Saranga_galutine_po_recenziju-2010-11-22.pdf>.
- Pukelis, K., Savickienė, I., Pileičikienė, N., Sajienė, L., Tūtlys, V., Obelenienė, B., Danilevičius, E., Imbrasaitė, J., Lėgudaitė, J., Šinkariova, L. (2010). *Studijų rezultatų ir studijavimo pasiekimų įvertinimo koncepcijos integravimo į studijų procesą metodologiniai pagrindai*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas. Prieiga per internetą: <http://skc.vdu.lt/downloads/projekto_rezultatai/mv1_20100906_galutinis_sumaketuotas_110505.pdf>.
- Puškorius, S. (2007). Užsienio šalių universitetų valdymo modelių gairės. *Viešoji politika ir administravimas*, Nr. 22. Prieiga per internetą: <https://www.mruni.eu/lt/mokslo_darbai/vpa/archyvas/dwn.php?id=239688>.
- Šaparnienė, D., Mejerė, O., Barzelis, A., Martinkienė, A. (2011). *Universiteto valdymo modelių tarptautinis lyginamasis tyrimas*. Prieiga per internetą: <http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/ESFproduktai/2011_Universitetu_modeliu_tyrimo_ataskaita.pdf>.

The Changes in Assessment of Future Fine Art and Design Pedagogue's Learning Outcomes, Priorities of Professional Significance

Gedutė Grigaliūnaitė

Šiauliai University, Faculty of Arts, Department of Design,
Aušros Av. 50, LT-76236 Šiauliai, Lithuania, gedute@gmail.com

---

Summary

The article deals with the significance of learning outcomes, theoretical attitudes making impact on their relevance. The changes in activities of art pedagogues and study programmes are analysed. In preparation and implementation of study programmes, it is important to survey what is really needed for a specialist-to-be, what learning outcomes must be achieved by one. The singling out, emphasising of various fields of learning outcomes, even assessment underline the cohesion of outcomes and precondition the integer character of education. According to groups of outcomes singled out, it has been estimated what is emphasised for future fine art and design pedagogues. The group of the outcomes on abilities to carry out research is assessed a little lower and allows drawing assumptions on improvement of this field in the study programme *Fine Art and Design*. The changes impacted by new *Regulations of Pedagogue Training* predetermine the professional identity direction of art pedagogues, from a teacher creator to a more universal pedagogue who not so much actively creates but has more knowledge on art.

The aim of the research presented in the article is to investigate the emphasis of learning outcomes of future fine art and design pedagogues, the assessment by drawing an assumption that this reflects professional significance.

The research problem question: what groups of learning outcomes are the most emphasised, valued, perceived?

The research object is the assessment of future fine art and design pedagogues' learning outcomes as a priority of professional significance.

The surveyed: the research sample is a target sample. In total, 52 respondents filled in the questionnaires: these were Bachelor's students of *Fine Art and Design* speciality (this constitutes 65 % of all students of the programme studying in 2012–2013).

Research methods. The method of data collection: an anonymous questionnaire in a written form. The research was carried out in spring of 2013. The method of data analysis: statistical analysis, for analysis of correlation between variables of nominal and range scales the SPSS tables of features rates (Crosstabs) were used.

Economic rationalism, management theories, entrepreneurship ideas prompt the orientation of the study programme towards interested groups, their needs and society expectations. In the

training of art pedagogues, the tendency towards education of a more universal pedagogue and a specialist generating ideas of conceptual project-method-based art and science. The changing teacher's professional identity predetermines significance of results in all fields of education.

The research in the context of art pedagogues' training may deal with scientific research, pedagogical practical placements, part of educational performance and reflection as well as new field under formation, like a character of experimental art research. In the training of fine art and design pedagogues, a clearer emphasis on, integration of abilities to carry out research into various activities (both theoretical pedagogical artistic subjects and practical placements, analytical research work when preparing for a creative process) must be made.

Selection of the research-based model of performance, planning, implementation, development, correction are also characteristic to performance of an art pedagogue; therefore, abilities to carry out research should find their place in both training of pedagogues and everyday practices of art subjects teachers, creating a new field of teacher's identity and professional significance.

Keywords: *learning outcomes, art pedagogy, fine art and design pedagogy, professional identity and significance.*

Įteikta / Received 2013-12-15
Priimta / Accepted 2014-06-20